

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17CoP/6/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6121509465
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2022:6121509465.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zity Nagypálovej a sudcov JUDr. Dušana Ďuriana a JUDr. Ľubomíra Šablu ako členov senátu, v právnej veci navrhovateľa D. M. F. W., nar. XX.XX.XXXX, štátny občan E. republiky, trvale bytom O.. XXXX/X, XXX XX V. 2, E. republika, zastúpený Advokátskou kanceláriou KVASŇOVSKÝ & PARTNERS / ADVOKÁTI s.r.o., so sídlom Dunajská 32, 811 08 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 51 003 848, proti osobe, ktorá podľa navrhovateľa porušuje právo (matka maloletého dieťaťa) U. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q.. Y. XXXX/XX, XXX XX G., zastúpená Advokátska kancelária Mrázovský & partners, s. r. o., so sídlom Mariánske námestie 2, 010 01 Žilina, IČO: 36 855 278, za účasti maloletého dieťaťa A. H. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. Y. XXXX/XX, XXX XX G., štátny občan W. republiky a E. republiky, zastúpenej opatrovníkom Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, v konaní o návrat maloletej do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 37P/125/2021-145 z 12.11.2021, takto

rozhodol:

Uznesenie súdu prvej inštancie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Návrh navrhovateľa (otca maloletej) na navrátenie maloletej A. H. W. (ďalej len „maloletá“) do krajiny obvyklého pobytu do E. republiky súd prvej inštancie zamietol, rozhodol, že trovy tlmočenia znáša štát a žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal.

1.1 Návrh otca maloletej posúdil súd prvej inštancie podľa Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 5. októbra 1980 (správne z 25. októbra 1980 prijatého v Haagu - poznámka odvolacieho súdu) uverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 119/2001 Z. z., [ďalej aj „Haagsky dohovor o únosoch“], pre účely odlíšenia od Haagskeho dohovoru z 19. októbra 1996 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa], Nariadenia rady (ES) č. 220/2003 z 27.11.2003 (správne č. 2201/2003 z 27.11.2003 - poznámka odvolacieho súdu) o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej aj nariadenie Brusel IIa) a ustanovení zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „C. m. p.“). Skutočný stav veci rozhodný pre posúdenie dôvodnosti návrhu otca na navrátenie maloletej do krajiny obvyklého pobytu zisťoval súd prvej inštancie z listinných dôkazov predložených navrhovateľom, matkou, výsluchom navrhovateľa, matky maloletej, aj maloletej. Z dôkazov vykonaných v konaní súd prvej inštancie zistil, že rodičia maloletej uzavreli manželstvo dňa 11. septembra 2010 vo E. republike. Z tohto vzťahu sa narodili dve maloleté deti F. D. M. W. dňa 16.01.2010 a maloletá A. H. W. (podľa Rodinnej knižky vydananej vo E. republike sa meno maloletej píše „A.“, podľa rodného listu vydaného v E. republike „A.“, rovnako aj podľa záznamu v Registri obyvateľov v Slovenskej republike - poznámka odvolacieho súdu) dňa 25.01.2014. Manželstvo rodičov maloletých detí bolo rozvedené rozsudkom Obvodného soudu pro Prahu 2 z 05.09.2017 sp. zn. 26C/287/2016, ktorý nadobudol právoplatnosť 09.10.2017. Rozhodnutiu o rozvoде predchádzalo zverenie maloletých detí F. a A. na čas po rozvoде manželstva do osobnej

starostlivosti matky rozsudkom Obvodného soudu pro Prahu 2 sp. zn. 16Nt/42/2016 (správne sp. zn. 16Nc/42/2016 - poznámka odvolacieho súdu) z 27.02.2017, právoplatným 10.04.2017. Rodičia maloletých detí žili spolu do konca školského roka 2016. Z dôvodu nového partnerského vzťahu sa matka s obidvomi maloletými deťmi začiatkom školského roka 2018/2019 odsťahovala do mesta P. S. a z dôvodu zmeny v partnerských vzťahoch matky sa táto opätovne začiatkom roku 2019 navrátila spolu s deťmi do V.. V roku 2019 nadviazala matka nový vzťah s partnerom, ktorým v súčasnosti žije v meste G. na Slovensku od 9. februára 2020, kedy sa matka spolu s maloletou A. presťahovala na územie W. republiky. Maloletý F. odmietol ísť s matkou na W. a zostal bývať s otcom v V.. Maloletý F. bol uznesením Obvodného soudu pro Prahu 2 sp. zn. 16P/220/2017 z 11.12.2020 (správne sp. zn. 16P/20/2017 z 11.12.2020 - poznámka odvolacieho súdu) o nariadení predbežného opatrenia odovzdaný do starostlivosti otca. O zverení maloletého F. do osobnej starostlivosti otca rozhodol Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkom sp. zn. 16P/20/2014 zo 17.03.2021 (správne rozsudkom sp. zn. 16P/20/2017 zo 17.03.2021 - poznámka odvolacieho súdu) a matke bola voči maloletému F. určená vyživovacia povinnosť. Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže v Bratislave (ďalej aj „Centrum“ alebo „CIPC“) - ústredný orgán určený Haagskym dohovorom o únosoch na vykonávanie povinností, ktoré dohovor ukladá takýmto orgánom v správe z 11.11.2021 súdu prvej inštancie oznámilo, že dňa 08.06.2020 prijali od ústredného orgánu Českej republiky UMPOD v Brne (ďalej aj „UMPOD“) oficiálnu žiadosť o návrat dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru o únosoch, na ktorý sa otec vo veci premiestnenia maloletej na W. obrátil dňa 11.05.2020. Žiadosť o návrat maloletej na územie E. republiky bola Centru zaslaná 04.06.2021 (zrejme ide o chybný dátum, správne 04.06.2020 - poznámka odvolacieho súdu) a dňa 08.06.2020 Centrum zaslalo matke na adresu, ktorú uviedol UMPOD žiadosť o dobrovoľný návrat maloletej na územie Českej republiky, matke bola ponúknutá možnosť spoločného poradensko-psychologického stretnutia s otcom za účasti odborníkov. Matka v podaní zo 16.06.2020 uviedla, že so žiadosťou o návrat maloletej na územie E. republiky nesúhlasí a tvrdila, že otca o presťahovaní maloletej informovala a otec s premiestnením maloletej vyslovil ústny súhlas. Na Obvodnom súde pre Prahu 2 prebieha pod sp. zn. 16P/20/2017, 16 P a Nc 100/2021 konanie o návrhu matky na úpravu styku s maloletým F.. V súvislosti s týmto konaním požiadal UMPOD o vykonanie šetrenia v domácnosti otca Odbor humanitní, oddělení sociálně právní ochrany dětí městské části Praha 2, súčasťou ktorého bol aj pohovor s otcom a maloletým F.. Otec uviedol, že matka bez jeho súhlasu odišla s maloletou A. na W., nebolo to prvýkrát, kedy matka svojvoľne zmenila bydlisko maloletých detí bez jeho súhlasu, matka to urobí vždy, keď si nájde nového priateľa. Deti žili asi pol roka v P. S.. Otec udával obmedzený styk s maloletou, čo aj telefonický a vyjadril ľútosť nad tým, že súrodenci nežijú spolu. Pred týmto orgánom vypovedal maloletý F. o svojom vzťahu s matkou a sestrou, s ktorou sa chce kontaktovať, ale má obmedzené možnosti iba cez telefón matky, o kontakt s matkou bez sestry nestojí.

1.2 Otec odôvodňoval podanie návrhu na nariadenie návratu maloletej do krajiny obvyklého pobytu dlhodobou neuzavretou právnou situáciou ohľadne maloletého F., ktorý bol až dňa 02.06.2021 právoplatne zverený do jeho výlučnej starostlivosti, čím sa mu vytvoril konečne priestor plne sa sústrediť na presadenie svojich nárokov vo vzťahu k maloletej A.. Otec predložil konajúcemu súdu kópiu svojho vyhlásenia uskutočneného pred notárom so sídlom v E. republike dňa 6. marca 2020 o tom, že matka bez jeho vedomia opustila hranice E. republiky a nesúhlasí, aby dieťa maloletá A. bola prijatá do akéhokoľvek školského zariadenia na území W. republiky. Jeho rodičovské práva nie sú obmedzené, je zákonným zástupcom dieťaťa bez ohľadu na to, že dohodou rodičov bola maloletá zverená do starostlivosti matky. Dňa 09.03.2020 zaslal otec mestu G., odboru školstva oznámenie o svojom nesúhlase s prijatím maloletej A. do školského zariadenia na území W. republiky. V súvislosti s premiestnením maloletej A. na územie W. republiky sa obrátil otec aj na políciu E. republiky s trestným oznámením, ktoré však nevedlo k zahájeniu trestného stíhania matky. Ako dôkaz o jeho nesúhlase s premiestnením maloletej A. na územie W. predložil otec kópiu SMS komunikácie s matkou a rozhodnutia českých súdov preukazujúce jeho záujem o zmenu rozhodnutia o výkone rodičovských práv a povinností k oboch maloletým deťom a zadržanie matky s maloletými deťmi v E. republike. Návrh na začatie konania o zverenie oboch maloletých detí do jeho osobnej starostlivosti pre jeho nesúhlas s tým, aby maloleté deti boli od seba oddelené a návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým by matke bol uložený zákaz vycestovať s maloletými deťmi F. a A. z územia E. republiky vzal otec späť z dôvodu zásadnej zmeny pomerov a rozhodujúcich okolností spočívajúcich v tom, že F. sa už nachádzal v osobnej starostlivosti otca a maloletá A. už bola proti vôli otca odvezená do W. republiky.

1.3 Potvrdeniami o návšteve školy a krúžkov matka preukázala, že maloletá od 1. marca 2020 navštevovala materskú školu v G., v čase rozhodovania súdu prvej inštancie bola žiačkou druhej triedy Základnej školy s materskou školou, so sídlom B. XX, G., kde navštevuje školský klub. Maloletá v školskom roku 2021/2022 každý pondelok navštevuje baletný kurz Baletnej školy V., v školskom roku

2021/2022 navštevuje aj kurz francúzskeho jazyka v Jazykovej škole so sídlom B. R. XX, G.. V školskom roku 2021/2022 navštevuje lezecký krúžok v lezeckom centre J. klubu LA W., so sídlom W. 1, G.. Zdravotnú starostlivosť maloletej poskytuje praktická lekárka pre deti a dorast Q.. J. E. z U., s. r. o. G. od 01.06.2021.

1.4 Ku svojim pomerom otec maloletej uviedol, že hoci je francúzsky občan, v E. republike žije od roku 2005, má vlastný kadernícky salón, v súčasnosti býva v štvorizbovom byte v V. v nájme spolu so svojou priateľkou a synom. Po presťahovaní maloletej na W. sa osobný kontakt s maloletou výrazne obmedzil, telefonický kontakt je sporadický, súrodenci si navzájom telefonujú z iniciatívy F., v E. republike inú rodinu ako syna nemá. Svoj vzťah s maloletou označil za „fantastický“, od syna vie, že raz ho maloletá nazvala krstným menom namiesto oslovenia otec. Matka oznámila, že spolu s maloletou a svojim súčasným partnerom žije v rodinnom dome vo vlastníctve jej partnera (bez uvedenia mena alebo iných identifikačných údajov), každý druhý víkend prichádza do tejto domácnosti aj 16 ročná dcéra jej partnera. Vyučovanie maloletej od septembra 2020 prebiehalo prezenčne asi mesiac, následne 6 týždňov sa vzdelávala dištančne, v druhom polroku bolo opätovne dištančné vzdelávanie a prezenčná výučba začala niekedy v apríli 2021. Dištančné vzdelávanie pokračovalo aj na jeseň 2021. Ku svojim rodinným väzbám matka uvádzala, že v G. nemá žiadnu rodinu. Jej matka žije v O., otca už nemá, sestra býva v K. G., netere sú 25 ročné, bývajú v O.. Matka je zamestnaná v spoločnosti A., nejedná sa o spoločnosť jej súčasného partnera.

1.5 Na pojednávaní dňa 12.11.2021 vypočul súd prvej inštancie maloleťu, ktorá uviedla, že o predmete výsluchu ju informovala matka. Maloletá vypovedala, že kým nemali dom v G., bývali v V. s ockom, maminkou a bratom. Veľmi sa jej tam páčilo, s bratom vychádza dobre, brat po slovensky nevie, aj ona už len „niečo vie po francúzsky“, pretože dlho nebola u ocina. V dome v G. sa jej páči, býva tam s maminou, druhým ocinom a dvomi psami, starkú má v O., u nej u dávnejšie neboli, sesternice ani bratrancov nemá, s babkou a dedkom z ocinovej strany sa veľmi nerozprávala, lebo sa francúzštinu iba učí. Kamarátky mala aj v V., má ich aj v G., s ocom si telefonujú. Nechcela by sa vrátiť do E., „lebo tam by už nemala takých kamarátov ako má tu“, dobre jej bolo v E. aj na W., v E. chodila do škôlky, teraz sa jej viac páči škola, ktorú navštevuje, nevie si predstaviť, že by teraz chodila do školy a učila by sa v českom jazyku. Na otázku súdu (položenú sudkyňou v znení: „Čo bude robiť, kde teraz pôjde zo súdu“) maloletá uviedla, že pôjde domov a na ďalšiu otázku zo strany súdu „Kde je to domov“ - zistené zo zápisnice o pojednávaní odvolacím súdom) maloletá uviedla, že nevie kde presne je „domov“.

1.6 Súd prvej inštancie poukázal na ciele Haagskeho dohovoru o únosoch a nariadenia Brusel IIa - obnoviť pôvodný stav spôsobený medzinárodným únosom, za ktorý sa považuje neoprávnené premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa jedným z jeho rodičov do inej krajiny než krajiny obvyklého pobytu, čím dochádza k porušeniu práv druhého rodiča. Za obvyklý pobyt maloletej považoval súd prvej inštancie E. republiku, kde sa maloletá A. narodila a po narodení žila spoločne s rodičmi a bratom až do jej premiestnenia na územie W. republiky dňom 09.02.2020, tu navštevovala predškolské zariadenie, bola jej poskytovaná zdravotná starostlivosť a nadväzovala prostredníctvom rodičov sociálne väzby a upozornil, že ak sa medzinárodný únos týka členských štátov Európskej únie, nariadenie Brusel IIa sa prednostne aplikuje pred Haagskym dohovorom o únosoch, ktorý nariadenie Brusel IIa v určitých ustanoveniach modifikuje. Za relevantné ustanovenia nariadenia Brusel IIa označil súd prvej inštancie článok 2 ods. 11 vymedzujúci pojem neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa, článok 2 ods. 9 vysvetľujúci pojem „opatrovnícke právo“, článok 11 ods. 2, ktorý vyžaduje pri uplatňovaní článkov 12 a 13 Haagskeho dohovoru o únosoch poskytnúť dieťaťu možnosť vyjadriť sa v konaní, ak sa to s ohľadom na jeho vek alebo stupeň vyspelosti nejaví nevhodné. Z Haagskeho dohovoru o únosoch aplikoval prvoinštančný súd článok 3, ktorý totožne s článkom 2 ods. 11 nariadenia Brusel IIa vysvetľuje pojem neoprávnené premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa, spôsob nadobudnutia opatrovníckeho práva a článok 12 a článok 13 o povinnosti súdu nariadiť okamžitý návrat dieťaťa v prípade, ak odo dňa neoprávneného premiestnenia alebo zadržania neuplynula lehota jedného roka a výnimkách z tejto povinnosti v prípade, ak osoba, inštitúcia alebo právnická osoba, ktorá nesúhlasí s vrátením dieťaťa preukáže, že osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá mala dieťa v osobnej starostlivosti, v čase premiestnenia alebo zadržania opatrovnícke právo skutočne nevykonávala alebo že súhlasila, či následne sa zmierila s premiestnením alebo zadržaním, alebo existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie; justičný alebo správny orgán môže odmietnuť návrat dieťaťa aj vtedy, ak zistí, že dieťa nesúhlasí s návratom, a ak dosiahlo vek a stupeň vyspelosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory.

1.7 Súd prvej inštancie skúmal, či navrhovateľ vykonával opatrovnícke práva vo vzťahu k maloletej. Podľa judikatúry Súdného dvora Európskej únie nariadenie Brusel IIa neurčuje, kto je osoba, ktorá má mať opatrovnícke právo k dieťaťu. Pojem opatrovnícke právo je autonómny pojmom vo vzťahu k

právu členských štátov EÚ. Ak obvyklým pobytom maloletej bola E. republika, pre posúdenie výkonu opatrovníckeho práva navrhovateľa bolo potrebné podľa názoru súdu prvej inštancie aplikovať českú právnu úpravu. Z verejne dostupného európskeho portálu elektronickej justície (e-justice.europa.eu) ohľadne rodičovskej zodpovednosti, opatrovníckeho práva a práva na styk s dieťaťom v E. republike súd prvej inštancie vyvodil, že rodičovské práva a povinnosti vznikajú obidvom rodičom narodením dieťaťa a zanikajú, keď dieťa dosiahne spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu. Rodičovské práva a povinnosti prislúchajú rovnako obom rodičom a má ich každý rodič s výnimkou prípadu, keď ich bol zbavený. Nie je podstatné, či sú rodičia manželmi a či sa dieťa narodilo v manželstve alebo mimo neho. Rodičia sa musia dohodnúť na záležitostiach vo vzťahu k deťom a ak sa nedohodnú v záležitosti, ktorá je pre dieťa dôležitá, rozhodne na návrh rodiča súd. To platí aj vtedy, ak jeden rodič vylúčil z rozhodovania o významnej záležitosti dieťaťa druhého rodiča. Za významnú záležitosť sa považuje aj určenie miesta bydliska. Súd prvej inštancie ustálil, že rodičia maloletej vykonávali rodičovské práva spoločne; bez ohľadu na to, že ich manželstvo bolo rozvedené a že maloletá bola zverená do výlučnej osobnej starostlivosti matky, otcovi naďalej zostalo oprávnenie rozhodovať o podstatnej veci maloletého dieťaťa. Otec nebol pozbavený výkonu rodičovských práv a povinností. Otec si svoje rodičovské práva aj riadne vykonával, s maloletou sa stretával a plnil si aj vyživovaciu povinnosť voči maloletej, čo v konaní rozporované nebolo.

1.8 V súlade s § 123 C. m. p. súd prvej inštancie skúmal, či premiestnenie alebo zadržanie maloletej bolo neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie návratu maloletej. Po zistení, že otec súhlas na zmenu bydliska maloletej matke neudelil, či už výslovný alebo konkludentný, súd uzavrel, že vo veci maloletej došlo k medzinárodnému únosu a v zmysle Haagskeho dohovoru o únosoch vzniká povinnosť maloleté dieťa navrátiť do krajiny obvyklého pobytu. Nesúhlas a nezmierenie otca s bydliskom maloletej v Slovenskej republike potvrdzujú podľa názoru súdu prvej inštancie jeho kroky uskutočnené po premiestnení maloletej do W. republiky dňom 09.02.2020 a to niekoľkonásobné podania na súd, formou ktorých sa snažil zabrániť matke opustiť E. republiku, otcova žiadosť adresovaná UMPOD na navrátenie dieťaťa, trestné oznámenie voči matke podané v súvislosti s únosom maloletej. S poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) iba všeobecne okresný súd vysvetľoval, že návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu nie je automatický, pretože Haagsky dohovor o únosoch obsahuje výnimky z povinnosti nariadiť okamžitý návrat dieťaťa, ktoré od orgánov, ktorý konal vo veci návratu dieťaťa vyžadujú, aby objektívne posúdil situáciu konkrétneho dieťaťa a konkrétne okolnosti. V konaní o návrat je potrebné aplikovať zásadu najlepšieho záujmu dieťaťa a to aj pri posudzovaní existencie výnimiek z povinnosti nariadiť návrat dieťaťa, ktoré sú taxatívne uvedené v Haagskom dohovore o únosoch. Vo vzťahu k lehote ustanovenej v článku 12 Haagskeho dohovoru o únosoch (jeden rok odo dňa neoprávneného premiestnenia) súd prvej inštancie konštatoval, že navrhovateľ podal návrh na nariadenie návratu maloletej po uplynutí tejto lehoty. K neoprávnenému premiestneniu maloletej došlo už 09.02.2020 a návrh na Okresný súd Banská Bystrica na nariadenie návratu maloletej do krajiny obvyklého pobytu bol podaný až 22.10.2021, t. j. 18 mesiacov od neoprávneného premiestnenia dieťaťa. Za významné súd považoval, že otec, aj keď sa v máji 2020 obrátil na UMPOD a vo veci medzinárodného únosu v júni 2020 konal aj CIPC a otec mal vedomosť o tom, že matka odmieta dobrovoľný návrat maloletej do krajiny obvyklého pobytu, otec dňa 24.08.2020 pred UMPOD uviedol, že nemieni iniciovať návratové konanie vo vzťahu k maloletej. Táto skutočnosť je uvedená v odôvodnení rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 16P/20/2017 zo 17.03.2021. K obrane otca, že návrh na nariadenie návratu maloletej nepodal v lehote jedného roka odo dňa jej neoprávneného premiestnenia na územie W. republiky z dôvodu, že v prvom rade chcel riešiť úpravu výkonu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletému F. v E. republike súd prvej inštancie uviedol, že obidve maloleté deti A. i F. sú rovnocenné vo vzťahu k výkonu rodičovských práv a povinností zo strany obidvoch rodičov. Pokiaľ mal otec skutočne úprimný záujem o návrat maloletej A. do krajiny obvyklého pobytu, mohol tak urobiť súčasne popri konaniach, v ktorých riešil úpravu výkonu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletému F., nakoľko mu v tom nebránila žiadna objektívna skutočnosť. Vzhľadom na uplynutý čas od neoprávneného premiestnenia dieťaťa na W. súd prvej inštancie skúmal, či sa maloletá zžila s novým prostredím v W. republike. V minulosti nadviazané sociálne väzby maloletej v E. republike nepovažoval súd za smerodajné vo vzťahu k posudzovaniu najlepšieho záujmu maloletej v súčasnosti, ktorá sa na území W. republiky nachádza viac ako 18 mesiacov „pričom súd mal preukázané, že došlo už k jej zžitiu sa s tunajším prostredím, čomu výrazne svojím nekonaním v súvislosti s návratovým konaním v roku 2020 prispel aj otec maloletej. Vzhľadom na už vytvorený stupeň zázemia, socializácie maloletej v W. republike má súd za to, že v prípade nariadenia návratu do krajiny obvyklého pobytu, do E. republiky, by mohla byť maloletá vystavená hrozbe opätovnej destabilizácie jej výchovného prostredia, čo nie je podľa názoru súdu v záujme maloletej“. Pri rozhodnutí o nevrátení maloletej do cudziny prihladol súd prvej

inštancie aj na výpoveď maloletej vzhľadom na jej vek 7 rokov a rozumovú vyspelosť, ktorú vyhodnotil prvoinštančný súd, že maloletá je schopná vyjadriť svoj názor, svoje pocity, i prežívanie. Maloletá uviedla, že v súčasnosti na terajšej situácii nechce nič meniť, aj keď má rada obidve krajiny, chce ostať žiť na W., navštevovať tu základnú školu z dôvodu, že tu má veľa kamarátov a nechce sa vzdelávať v českom jazyku. Pred súdom vypovedala plynule v slovenskom jazyku. Pokiaľ maloletá nevedela uviesť, kde je jej domov, uvedené považoval súd za nedostatok vedomostí maloletej ohľadne presnej adresy bydliska, nie ohľadom skutočnosti, že maloletá nevie, či je jej domov na W. alebo v E. republike. K námietkam otca, že odlúčenie maloletej má za následok ochladzovanie citovaných väzieb medzi otcom a dcérou súd prvej inštancie uviedol, že skúmanie príčin takéhoto konania maloletej nie je predmetom prebiehajúceho súdneho konania o nariadenie návratu maloletej do krajiny obvyklého pobytu otca. Súd prvej inštancie upozornil, že zmeny výchovného prostredia vo vzťahu k maloletej sa môže domáhať na miestne príslušnom súde W. republiky z dôvodu, že sa už maloletá zžila s prostredím, v ktorom žije.

1.9 Podľa § 155 ods. 3 C. m. p. súd prvej inštancie rozhodol tak, že trovy tlmočenia bude znášať štát a podľa § 52 C. m. p., že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania s odôvodnením, že dôvody pre iné rozhodnutie o trovách konania nezistil.

2. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podal odvolanie navrhovateľ vytýkajúc súdu prvej inštancie neúplne zistený skutočný stav veci podľa § 62 ods. 1 C. m. p. a z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“) uplatnil odvolací dôvod pod písm. d) - konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, pod písm. e) - prvostupňový súd nevykonan navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, podľa písm. f) - súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a podľa písm. h) - rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

2.1 Súhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že návrh otca maloletej bolo potrebné posúdiť podľa Haagskeho dohovoru o únosoch a nariadenia Brusel IIa a hoci dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie bolo v súlade s § 123 ods. 2 C. m. p. zamerané na zistenie rozhodujúcich skutočností nevyhnutných pre rozhodnutie súdu, ktoré sa v návratovom konaní týkajú výlučne riešenia otázok, či premiestnenie alebo zadržanie maloletého bolo neoprávneného a či je daný niektorý z dôvodov na nenariadenie návratu maloletého, nebolo toto dokazovanie natoľko komplexné, aby bol zistený skutočný stav veci. V rozpore s článkom 3 Dohovoru o právach dieťaťa súd prvej inštancie neposkytol potrebnú ochranu záujmom maloletého dieťaťa. Pri vyhodnotení skutočností relevantných pre rozhodnutie v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého uznesenia sa súd prvej inštancie násilne snažil o ich subsumovanie pod články Haagskeho dohovoru o únosoch umožňujúce výnimočné nenariadenie návratu maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu. Podľa názoru navrhovateľa takéto skutočnosti umožňujúce nenariadenie návratu maloletého dieťaťa v predmetnom prípade prítomné a objektívne zistené neboli.

2.2 Prvoinštančný súd postupoval v konaní v súlade s článkom 11 bod 3 nariadenia Brusel IIa. V rámci poskytnutého časového priestoru 6 týždňov od podania žiadosti mal zisťovať najvýznamnejšie skutočnosti dôležité pre jeho rozhodnutie nielen z dôkazov ponúknutých účastníkmi konania, ale využívajúc svoje oprávnenie, prípadne až povinnosť „vykonať aj iné dôkazy ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci“ mal zisťovať skutočný stav veci v rozsahu určenom ustanovením § 153 ods. 2 C. m. p. Vyhľadávacia zásada zakotvená v článku 6 C. m. p. sa uplatňuje aj v konaniach o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní. Prvoinštančný súd kvalifikoval čin matky z 09.02.2020 ako cezhraničný únos. Z dôvodov rozhodnutia okresného súdu vyplýva, že navrhovateľ uniesol dôkazné bremeno o skutočnostiach odôvodňujúcich určenie E. republiky za miesto obvyklého pobytu maloletej, o existencii a výkone svojho opatrovníckeho práva vo vzťahu k maloletej a o chýbajúcom súhlase otca s premiestnením maloletej na územie W. republiky. Napriek uvedenému súd prvej inštancie odobril zotrvanie maloletej A. v W. republike a tým zároveň aj nezákonný stav vzniknutý porušením medzinárodnoprávných predpisov a na ne nadväzujúcich vnútroštátnych implementačných noriem. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie nie je navrhovateľovi známe, čo presvedčilo prvoinštančný súd o tom, že nie je vhodné maloletú A. navrátiť do E. republiky. Za dôvody nevrátenia maloletej do krajiny obvyklého pobytu označil súd prvej inštancie „zžitie sa maloletého dieťaťa s prostredím“ a „nesúhlas dieťaťa s návratom“. Zžitie sa maloletej A. s novým prostredím v W. republike dával súd prvej inštancie do spojitosti so skutočnosťou, že otec maloletej neinicioval včas konanie o navrátenie maloletej do E. republiky, čo podľa názoru súdu prvej inštancie spochybňuje jeho skutočne úprimný záujem o návrat maloletej do krajiny jej obvyklého pobytu. Táto skutočnosť sama o sebe je podľa názoru otca bez relevancie pre založenie dôvodu nenariadenia návratu a nemôže byť použitá v neprospech otca maloletého ako obraz

jeho nezáujmu o maloletú A.. Otec inicioval konanie o návrat maloletej o 6 mesiacov neskôr než je jednoročná lehota od únosu, čím len umožnil aplikáciu článku 12 veta druhá Haagskeho dohovoru o únosoch na jeho prípad. Ak by Haagsky dohovor o únosoch považoval zmeškanie jednoročnej lehoty od únosu za neospravedliteľný prejav nezáujmu o unesené maloleté dieťa, neumožňoval by návratové konanie po tomto čase. Otec už na pojednávaní pred súdom prvej inštancie upozorňoval, že počet mesiacov prezenčnej školskej dochádzky maloletej A. počas prvého ročníka základnej školy v školskom roku 2019/2020 bol pre opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 zásadne zredukovaný. Škola je prirodzeným prostredím pre vytváranie sociálnych väzieb maloletého dieťaťa, ale takéto väzby maloletá preukázateľne nadobudla aj v E. republike počas navštevovania predškolských zariadení. Zmena školského kolektívu dieťaťa aj v rámci jedného mesta predstavuje podstatnú zmenu v dovtedajších sociálnych väzbách. Tieto sú však podružné oproti pokrvným rodinným väzbám, ktoré sú jedinečné a neopakovateľné vo svojej nenahraditeľnosti, sú nemenné od narodenia až po smrť človeka a zasahujú nielen jednotlivca, ale aj jeho potomkov. Pri optimálnom nastavení spoločenského fungovania je záujem jednotlivca všeobecne prioritne stotožňovaný s funkčnosťou a stabilitou týchto jedinečných väzieb, do centra pozornosti sa stavia ich podpora, stabilizácia a ochrana. Prvoinštančný súd nevenoval dostatočnú pozornosť vzájomnej väzbe maloletého F. a maloletej A.. Za rozhodujúce rodinné a sociálne väzby maloletej A. označil súd jej väzby na nový školský kolektív, matku a jej partnera. Súd zdôraznil, že matka má rodinu na W., i keď matka vypovedala, že v G. nežije nikto z jej rodiny a žijú vo vzdialenejších mestách, s ktorými sa maloletá často nestretáva. Napojenie maloletej na zdravotný systém na W. je bez relevancie pre založenie dôvodu nenariadenia návratu maloletej do E. republiky, v ktorej nebude problém napojiť maloletú na funkčný zdravotný systém, ako tomu bolo do momentu jej nezákonného cezhraničného únosu.

2.3 Z bodu 31 odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie nie je otcovi zrejmé, či dôvodom nevrátenia maloletej bol aj jej nesúhlas v zmysle článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch. Samotný prvostupňový súd uvedomujúc si, že hoci dieťa má už schopnosť vyjadriť svoj názor, pocity a prežívanie, nie je zrelé na priamu otázku umožňujúcu zistiť, či dieťa súhlasí alebo nesúhlasí s návratom a preto takúto otázku maloletej A. nepoložil. Maloletá nevyslovila v konaní výslovný nesúhlas k svojmu návratu do E. republiky ani relevantné námietky voči návratu. Jej výpoveď bola poznačená vplyvom matky, s ktorou je v každodennom kontakte. Do únosu hovorila maloletá bez ťažkostí českým jazykom so svojím otcom, aj maloletým bratom. Otec tvrdí, že vek 7 rokov a 10 mesiacov maloletej A. v čase prijatia napadnutého uznesenia by ani v prípade priamej otázky prvoinštančného súdu a priamej nesúhlasnej odpovede maloletej A. k jej návratu na územie E. republiky neumožnil tento jej súhlas vykladať ako zakladajúci výnimku v zmysle článku 13 písm. b) druhá veta Haagskeho dohovoru o únosoch vzhľadom na to, že pre nízky vek maloletá A. nedosiahla taký stupeň vyspelosti, kedy by bolo vhodné jej názor ohľadne návratu do krajiny obvyklého pobytu či zotrvania v novej krajine zohľadniť.

2.4 Rozhodujúce skutočnosti, ktoré napomáhajú určiť, či je v záujme maloletého dieťaťa jeho návrat do obvyklého miesta pobytu alebo nie vymenoval prvoinštančný súd v bode 27 odôvodnenia. Na ich základe určil E. republiku za krajinu obvyklého pobytu maloletej. V napadnutom rozhodnutí neboli záujmy maloletej dostatočne zohľadnené. Haagsky dohovor o únosoch je potrebné vykladať a aplikovať v kontexte ďalších medzinárodnoprávných predpisov. Hoci je súd povinný prioritne prihliadať na záujmy maloletého dieťaťa, musí brať do úvahy aj právo na súkromný a rodinný život rodičov. V článku 41 Ústavy Slovenskej republiky je zakotvené základné právo na rodičovstvo a rodinu. Právo na rešpektovanie rodinného života vyplýva aj z článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ak aj dieťa vo veku takmer 8 rokov vyjadruje preferenciu pre miesto súčasného pobytu neznamená to, že vie posúdiť, ktoré hodnoty majú pre jeho budúcnosť kľúčový význam. Narušenie väzieb voči svojim najbližším pokrvným príbuzným môže dieťa ochudobniť na celý život. Otec upozornil súd, že matka nadviazala viaceré neúspešné partnerské vzťahy a súčasný partnerský vzťah udržiava len od roku 2019. Súd poznal vyjadrenia maloletého F., ktorý objektívne vníma vzniknutú rodinnú situáciu a vyjadril túžbu byť v styku s maloletou A..

2.5 Súd prvej inštancie podcenil význam konania o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní. V právnych záveroch prvoinštančného súdu nachádza otec chybné a nevhodné (nepriamo) aplikovanú požiadavku stálosti výchovného prostredia, hoci zásadná zmena v rodine maloletej sa udiala práve jej nezákonným únosom matkou vo februári 2020. Vo vzťahu k otcovi nebola zistená skutočnosť, ktorá by ho stavala do negatívneho svetla ako rodiča pri plnení jeho rodičovských povinností, napriek tomu prvoinštančný súd nepristúpil k úkonu, ktorým by sa urýchlene zabránilo hroziacemu citovému odcudzeniu otca maloletej, brata maloletej a maloletej A.. Prvoinštančný súd stavia nariadenie návratu maloletej A. do polohy mimoriadnej úpravy až „odmeny“ pre rodiča, ak preukáže, že má mimoriadne dôvody pre toto nariadenie. Matka porušila práva maloletej A. aj otca

maloletej Postupovala proti výroku českého súdu, keď zrealizovala presídlenie maloletej A. na územie W. republiky. Možno teda predpokladať, že otec maloletej bude úspešný v prípadnom konaní zahájenom voči W. republike na Európskom súde pre ľudské práva so sídlom v Štrasburgu, ak jeho právam nebude slovenskými súdmi poskytnutá v tomto konaní náležitá ochrana. Je pravda, že jednoročnú lehotu na zahájenie konania o návrat maloletého do cudziny otec zmeškal, avšak z dôvodov právneho doriešenia otázok starostlivosti o maloletého syna, ktorý bol zverený do jeho výlučnej starostlivosti a za veľmi drastických covid protipatrení, ktoré na mnoho mesiacov ochromili fungovanie spoločnosti v dotknutých krajinách Európy a sveta. Trvať na zachovaní jednoročnej lehoty za takejto situácie, ktorú svet dovtedy nezažil nie je v podmienkach právneho štátu správne ani odôvodniteľné.

2.6 Nesprávne zistenie a vyhodnotenie skutkového stavu súdom prvej inštancie viedlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky aj Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva jednoznačný záver, že prvoradá v konaní o návrat maloletého do cudziny je najlepší záujem dieťaťa. Pre otca maloletej nie je pri jeho citových väzbách na maloletú A. a maloletého F. možné akceptovať nový stav ich vzdialenostného odlúčenia. Matka sa dopustila medzinárodného únosu maloletého dieťaťa, neuvážene, nezodpovedne priorizovala svoje záujmy bez zohľadnenia skutočností, že výchova a starostlivosť poskytovaná maloletým deťom v ich domovskom prostredí so zabezpečením kontaktu s oboma rodičmi a kontaktu medzi súrodencami navzájom by mali byť na prvom mieste v záujme ich zdravého vývoja. Relevantná súdna prax zdôrazňuje, že v najlepšom záujme dieťaťa je zachovať jeho väzby s rodinou, vývoj dieťaťa sa má zabezpečiť v zdravom prostredí a ani rodič nemá právo prijať také opatrenia, ktoré by ublížili zdraviu a ďalšiemu vývoju dieťaťa. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. III. ÚS 132/2018 zo 17.07.2018 sa vyjadril k zmeškaniu lehoty navrhovateľom na nariadenie návratu maloletého dieťaťa tak, že (v okolnostiach danej veci) nemá táto skutočnosť závažný dopad vo vzťahu k plynutiu času a možnosti zžitia sa maloletého so svojim prostredím, pretože dieťa vo veku maloletého je schopné si na prostredie, v ktorom sa mu venuje náležitá starostlivosť a pozornosť, rýchlo zvyknúť a citovo sa naviazať na osobu, ktorá sa o neho stará, a to či by sťažovateľ návrh podal deň pred uplynutím lehoty jedného roka alebo dva a pol mesiaca po nej už nie je spôsobilé túto väzbu závažne zvrátiť. Podľa uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 304/2018 je v prípade skúmania názoru dieťaťa na návrat potrebné uistiť sa, že dieťa chápe, že nejde o návrat do starostlivosti druhého rodiča, ale o návrat do štátu pôvodného obvyklého pobytu. V uznesení sp. zn. III. ÚS 178/2018 z 2. mája 2018 Ústavný súd SR upozornil, že judikatúra ESLP porušenie práv v návratovom konaní subsumuje pod článok 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Povinnosti štátov Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podľa článku 8 tohto dohovoru v oblasti medzinárodných únosov sa musia vykladať vo svetle požiadaviek Haagskeho dohovoru o únosoch a Dohovoru o právach dieťaťa. Tento prístup si vyžaduje kombinovanú a harmonickú aplikáciu medzinárodných nástrojov s ohľadom na ich význam a dopad na ochranu práv detí a rodičov. Výnimky v zmysle článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch treba vykladať reštriktívne (už len z toho dôvodu, že vo svojej podstate idú proti hlavným cieľom Haagskeho dohovoru o únosoch).

2.7 Otec maloletej navrhuje, aby odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zmenil tak, že jeho návrhu vyhovie a nariadi okamžitý návrat maloletej A. do E. republiky, v ktorej malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred jeho neoprávneným premiestnením.

3. Matka maloletej vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa označila ním podané odvolanie za neopodstatnené, keď konajúci súd v odôvodnení rozhodnutia chronologicky, jasne a zrozumiteľne vysvetlil hmotnoprávny aj procesnoprávny aspekt konania, výsledkom ktorého bolo rozhodnutie, ktoré považuje matka za správne, spravodlivé a logické, ale najmä v záujme maloletej A.. Zopakovala, že o úmysle matky žiť s maloletou A. na W. mal navrhovateľ priamu vedomosť od matky v rámci verbálnej dohody o tom, že ona s maloletou A. odíde žiť na W.. Vytrhnutie maloletej z tohto stabilného prostredia by nebolo v jej záujme. Maloletá si vytvára väzby s okolím, socializuje sa, osvojuje si učebnú metodiku a osnovy aplikované v školstve v W. republike, je tu šťastná. Poukázala na rozsudok Obvodného soudu pro Prahu 2 z 27.02.2017, ktorým bola schválená dohoda rodičov o výkone rodičovských práv a povinností k obom maloletým deťom. Otec prestal uznávať úlohu a dôležitosť matky pri výchove dcéry. Osvojuje si práva na rozhodovanie o tom, čo je alebo nie je v najlepšom záujme ich spoločného dieťaťa. Matka nebráni maloletej A., aby sa stretávala s otcom, pretože uznáva úlohu druhého rodiča a hlavne záujem maloletých detí, čo deklaruje zmeňujúci rozsudok Obvodného soudu pro Prahu 2 sp. zn. 16P/20/2017 zo 17. marca 2021 vo vzťahu k maloletému synovi. Maloletá je aj občianskou W. republiky. Otec maloletej deklaruje ako dátum premiestnenia maloletej A. deň 09.02.2020. Návrh na navrátenie maloletej do krajiny obvyklého pobytu podal 22.10.2021. Ak by mu skutočne išlo o záujem maloletej a to z pohľadu zákona, mohol aplikovať článok 12 Haagskeho dohovoru o únosoch spolu s článkom 3 Dohovoru o

právach dieťaťa a domáhať sa navrátenia maloletej A. v lehote jedného roka pred otcom domnievaného neoprávneného premiestnenia, kedy musí súd rozhodnúť o návrate okamžite, avšak otec maloletej tak neučinil. Maloletá sa zžila s novým prostredím. Maloletá navštevuje druhý ročník základnej školy, na ktorej sa vedie vyučovanie v slovenskom jazyku a musí sa aj pripravovať na vyučovanie, čo s otcom nedokáže z dôvodu, že tento po slovensky nevie. Matka navrhuje v záujme maloletej potvrdiť rozhodnutie súdu prvej inštancie.

4. Krajský súd príslušný na rozhodnutie o odvolaní otca podľa § 34 C. s. p. prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania z dôvodu, že zákonné podmienky pre jeho nariadenie podľa § 385 ods. 1 C. s. p. splnené neboli. Postup súdu prvej inštancie a správnosť jeho rozhodnutia napadnutým uznesením skúmal odvolací súd nielen z hľadiska odvolateľom vymedzených dôvodov, ale komplexne, keďže podľa § 66 C. m. p. nie je viazaný odvolacími dôvodmi. Navrhovateľ vzniesol výslovné námietky len proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vo veci samej (prvý výrok o zamietnutí jeho návrhu), čo však nebránilo vecnému prieskumu celého rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom, keď druhý a tretí výrok uznesenia súdu prvej inštancie o trovách konania sú výrokmi závislými na rozhodnutí o veci samej v zmysle § 379 písm. a) Civilného sporového poriadku. Po prejednaní veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania dospel odvolací súd k názoru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné a uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 389 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

5. I keď súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí neodkazuje na ustanovenie § 123 a nasledujúce Civilného mimosporového poriadku, z obsahu spisu a spôsobu konania súdu prvej inštancie je zrejmé, že v konaní postupoval podľa týchto procesných ustanovení a svoj postup podriadil ustanoveniu § 134 C. m. p. ukladajúce súdu vydať rozhodnutie spravidla do 6 týždňov od začatia konania. Práve snaha súdu prvej inštancie dodržať zákonom určenú lehotu na vydanie rozhodnutia viedla k vydaniu predčasného rozhodnutia bez zistenia skutočného stavu veci. Lehota 6 týždňov na vydanie rozhodnutia v tzv. návratovom konaní ustanovená v článku 11 Haagskeho dohovoru o únosoch, v článku 11 ods. 3 nariadenia Brusel IIa a v § 134 ods. 1 C. m. p. je lehotou procesnou, účelom ktorej je naplniť ciele v konaní o nariadení návratu maloletého dieťaťa, ktoré bolo neoprávnené premiestnené alebo sa neoprávnené zadržáva mimo krajiny obvyklého pobytu, ktorým je čo najrýchlejšie navrátenie dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, ktorej prekročenie je prípustné, ak zistenie skutočného stavu veci a dôsledné posúdenie všetkých relevantných skutočností presiahne tento časový úsek. Súd konajúci o návrhu na nariadenie návratu maloletého dieťaťa v takom prípade musí zdôvodniť dĺžku súdneho konania prekračujúceho ustanovenú lehotu 6 týždňov na vydanie rozhodnutia.

6. Navrhovateľ v odvolaní citoval päť zákonných odvolacích dôvodov, z ktorých za dôvodne uplatnené považuje odvolací súd odvolací dôvod podľa § 62 ods. 1 C. m. p. o neúplnom zistení skutočného stavu veci a podľa § 365 ods. 1 písm. h) Civilného sporového poriadku o nesprávnom právnom posúdení veci. 6.1 Podstatou odvolania navrhovateľa je tvrdenie, že neexistujú dôvody vymedzené v článku 13 Haagskeho dohovoru o únosoch pre nevrátenie maloletej A. do krajiny obvyklého pobytu. Nesprávne právne posúdenie veci spočíva podľa odvolateľa v nesprávnej aplikácii Haagskeho dohovoru o únosoch a nariadenia Brusel IIa.

7. V konaní o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní podľa osobitného predpisu alebo medzinárodnej zmluvy, ktorou je W. republika viazaná, súd rozhoduje, či premiestnenie alebo zadržanie maloletého bolo neoprávnené a či je daný niektorý z dôvodov na nariadenie návratu maloletého. Súd vykonáva dokazovanie len v rozsahu potrebnom na zistenie skutočností podľa ods. 1 (§ 123 C. m. p.).

8. Medzinárodnou zmluvou a osobitným predpisom, na ktoré odkazuje ustanovenie § 123 ods. 1 C. m. p. sú ako správne identifikoval aj súd prvej inštancie Haagsky dohovor o únosoch a nariadenie Brusel IIa, ktoré v článku 60 vyjadruje vzťah nariadenia Rady ES č. 2201/2003 k niektorým mnohostranným dohovorom, medzi iným aj k Haagskemu dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí z 25. októbra 1980 tak, že vo vzťahoch medzi členskými štátmi (Európskej únie, okrem Dánska) má toto nariadenie prednosť pred týmito dohovormi v rozsahu, v ktorom sa týka otázok upravených týmito nariadením. Ku vzťahu nariadenia Brusel IIa k Haagskemu dohovoru o únosoch sa vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 12. júna 2008 sp. zn. I. ÚS 114/2008 tak, že v rámci

Európskej únie sa prednostne použije „Brusel II bis“ pre rovnaký okruh otázok, ktoré rieši aj Dohovor č. 119/2001 Z. z.

9. Európsky súd pre ľudské práva vo veci X proti Lotyšsku č. 27853/09 z 26. novembra 2013 konštatoval, že Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v kontexte nariadenia návratu maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu a Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí musia byť interpretované v súlade a bez vzájomného konfliktu, pričom rozhodujúci je najlepší záujem dieťaťa. V zmysle tohto rozhodnutia ESLP rozsah skúmania najlepšieho záujmu dieťaťa v konaní o návrate nemá byť totožný s rozsahom skúmania v prípade konania vo veci starostlivosti o maloleté dieťa. Najlepší záujem dieťaťa musí byť pre účely návratového konania interpretovaný v rámci výnimiek obsiahnutých v článku 12, 13 a 20 Haagskeho dohovoru o únosoch, ktoré musia byť vykladané reštriktívne. Súdom rozhodujúcim o návrate dieťaťa neprináleží skúmať, v ktorej krajine by bolo alebo mohlo byť dieťa spokojnejšie alebo šťastnejšie, či v krajine únoscu alebo v krajine obvyklého pobytu. Iba súdom v mieste obvyklého pobytu dieťaťa prináleží právo skúmať rodinnú situáciu. Rovnaký názor je vyjadrený aj v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky, napr. uznesenie z 5. septembra 2018 sp. zn. I. ÚS 304/2018, nález Ústavného súdu SR zo 7. augusta 2018 sp. zn. II. ÚS 736/2017, uznesenie zo 7. novembra 2019 sp. zn. II. ÚS 322/2019, nález zo 14. februára 2018 sp. zn. II. ÚS 223/2017.

10. Skutkový stav, z ktorého súd prvej inštancie vychádzal a na ktorom založil svoje rozhodnutie o nevrátení maloletej do krajiny obvyklého pobytu popísaný v bode 1 tohto rozhodnutia účastníci nerozporujú a podľa zistenia odvolacieho súdu zodpovedajú skutkové zistenia okresného súdu listinným dôkazom tvoriacim obsah spisu a doplneným dôkazom výsluchmi účastníkov. Dátum premiestnenia maloletej matkou na územie W. republiky dňom 9. februára 2020 bol nesporne zistený. Nepochybniteľný je aj dátum podania návrhu na nariadenie návratu maloletej do cudziny otcom dňom 22.10.2021.

11. Článok 11 nariadenia Brusel IIa v konaní o návrat maloletého do krajiny obvyklého pobytu odkazuje na články 12 a 13 Haagskeho dohovoru o únosoch.

11.1 Podľa článku 12 Haagskeho dohovoru o únosoch, ak bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo zadržané podľa článku 3 a v deň začatia konania pred justičným alebo správnym orgánom zmluvného štátu, v ktorom sa dieťa nachádza neuplynula odo dňa neoprávneného premiestnenia alebo zadržania lehota jedného roka, nariadi príslušný orgán okamžite návrat dieťaťa. Justičný alebo správny orgán nariadi návrat dieťaťa, aj keď sa konanie začalo po uplynutí lehoty jedného roka uvedenej v predchádzajúcom odseku, okrem prípadu, že sa preukáže, že dieťa sa už zžilo s novým prostredím.

12. Podstatou argumentácie matky aj súdu prvej inštancie, prečo dieťa nemôže byť navrátené do krajiny obvyklého pobytu je, že v rámci plynutia času od premiestnenia dieťaťa na územie W. republiky do rozhodnutia súdu prvej inštancie sa dieťa zžilo s novým prostredím. Dĺžku pobytu odo dňa premiestnenia do prípadného návratu dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu spôsobil podľa názoru súdu prvej inštancie otec svojou nečinnosťou, keď s podaním návrhu na začatie návratového konania otáľal a napriek informácii zo strany ústredného orgánu E. republiky UMPOD o možnosti zahájenia návratového konania na W., otec vo svojom e-mailu z 24.08.2020 adresovaného UMPOD oznámil, že zatiaľ takéto konanie zahajovať nebude (táto informácia je obsahom odôvodnenia rozsudku Obvodného soudu pro Prahu 2 č. k. 16P/20/2017-335 zo 17. marca 2021 na č. I. 18 spisu, kde český súd okomentoval konanie otca tak, že nezahájením návratového konania otec de facto legalizoval pobyt matky s dcérou na W., resp. si podstatne sťažil prípadnú možnosť úspechu v eventuálnom návratovom konaní. Súd prvej inštancie si tento text rozhodnutia českého súdu zvýraznil červenou farbou).

12.1 Správny je názor navrhovateľa, že nedodržanie jednoročnej lehoty na zahájenie konania o nariadenie návratu maloletého do krajiny obvyklého pobytu nemá za následok zánik práva podať návrh na začatie tzv. návratového konania, jej uplynutie má vplyv iba na rozsah potrebného dokazovania v konaní o navrátenie maloletého, keď v prípade podania návrhu do jedného roka od neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa musí súd okamžite nariadiť návrat dieťaťa (čo neznamená, že by musel opomenúť skúmanie dôvodov pre nenavrátenie dieťaťa podľa článku 13 písm. b/ Haagskeho dohovoru o únosoch) a v prípade, ak konanie o nariadenie návratu bolo začaté po uplynutí doby jedného roka od premiestnenia dieťaťa, je potrebné sa podrobnejšie zaoberať tým, či sa počas tejto doby dieťa adaptovalo na nové prostredie (slovami dohovoru a nariadenia „zžilo s novým prostredím“) a preto navrátenie dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu nie je v jeho najlepšom záujme.

12.2 Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. III. ÚS 132/2018 zo 17. júla 2018 nepovažoval skutočnosť, že sťažovateľ (navrhovateľ v návratovom konaní) podal návrh na nariadenie návratu dva

a pol mesiaca po uplynutí lehoty jedného roka (v okolnostiach prejednávanej veci) za taký závažný dopad do vzťahu k plynutiu času a možnosti zžitia sa maloletého so svojím prostredím, ktorý by vylúčil možnosť nariadiť návrat dieťaťa kedykoľvek. Výklad ustanovení Haagskeho dohovoru o únosoch prezentovaný krajským súdom v posudzovanej veci ústavným súdom, v zmysle ktorého dokazovanie okolností vylučujúcich návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu vyplývajúce z článku 13, prípadne článku 20 dohovoru pripadá do úvahy len v prípade, ak v deň začatia konania o návrat maloletého dieťaťa od jeho neoprávneného premiestnenia alebo zadržania neuplynula lehota jedného roka, alebo sice táto lehota uplynula a zároveň nebolo preukázané, že dieťa sa s novým prostredím zžilo, označil ústavný súd za príliš zjednodušený s upozornením, že konanie o nariadenie návratu dieťaťa má byť vždy ovládané záujmom dieťaťa ako základným princípom celého konania, ktorý je vyjadrený aj v ustanovení článku 1 písm. a) Haagskeho dohovoru o únosoch. Naproti tomu v uznesení sp. zn. I. ÚS 304/2018 z 5. septembra 2018 ústavný súd uviedol: „Len v prípade, že k začatiu konania o návrat došlo po uplynutí jedného roka od neoprávneného premiestnenia alebo zadržania, má súd v konaní o návrat povinnosť skúmať, či sa dieťa zžilo s novým prostredím (článok 12 ods. 2 Haagskeho dohovoru)“. V náleze sp. zn. II. ÚS 736/2017 zo 7. augusta 2018 ústavný súd uviedol: „Zžitie sa s novým prostredím možno zohľadniť v prípade, ak návrh na nariadenie návratu bol podaný po uplynutí jedného roka od neoprávneného premiestnenia“.

12.3 Jednoročná lehota ustanovená v článku 12 Haagskeho dohovoru o únosoch na podanie návrhu na začatie konania o návrat maloletého do krajiny obvyklého pobytu je podľa názoru odvolacieho súdu významná len z hľadiska rozsahu dokazovania, ktoré má súd rozhodujúci v tzv. návratovom konaní vykonať za účelom zistenia, či navráteniu dieťaťa nebránia skutočnosti uvedené v článku 13 Haagskeho dohovoru o únosoch. Ak by súd rozhodujúci o návrhu na nariadenie návratu maloletého dieťaťa do cudziny zistil dôvody brániace návratu dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch, nemohol by takémuto návrhu vyhovieť ani v prípade, že návrh na začatie konania bol podaný v lehote jedného roka odo dňa neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa. Zmeškanie jednoročnej lehoty na podanie návrhu na začatie konania neznamená zánik možnosti iniciovať tzv. návratové konanie, iba sťaženie pozície navrhovateľa dosiahnuť okamžitý návrat dieťaťa, pretože podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch musí súd štátu, do ktorého bolo dieťa unesené v prípade tvrdenia únoscu o existencii vážneho nebezpečenstva, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie, existenciu takýchto okolností starostlivosti preskúmať. Odvolací súd súhlasí s názorom navrhovateľa, že celosvetová mimoriadna situácia vyvolaná pandémiou ochorenia COVID-19 mala byť zohľadnená pri posudzovaní včasnosti jeho konania a opravdivého záujmu o návrat maloletej. Z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 bol v E. republike, aj W. republike opakovane vyhlásený núdzový stav (v E. republiky prvýkrát 12. marca 2020, v W. republiky prvýkrát 16. marca 2020), ktorý mal vplyv nielen na súkromný život občanov oboch republík, ale aj na riešenie právnych vzťahov. Vláda Slovenskej republiky považovala sťažujúcu situáciu vyvolanú ochorením COVID-19 za tak významnú, že zákonom č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nakažlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony pozastavila plynutie lehôt, uplynutím ktorých by došlo k premlčaniu alebo k zániku práva. Uvedený zákon sa konkrétne na prípad podania návrhu na nariadenie návratu maloletého do cudziny konkrétne nevzťahuje z dôvodu, že uplynutie lehoty jedného roka ustanovenej v článku 12 Haagskeho dohovoru o únosoch nemá za následok premlčanie alebo zánik práva na začatie súdneho konania o návrat maloletého do cudziny; odvolací súd poukazuje na prijatie tohto zákona len v súvislosti s argumentáciou otca (s ktorou súhlasí), že v mimoriadnej situácii vyvolanej pandémiou nemožno zmeškanie jednoročnej lehoty otcom dieťaťa si vykladať ako jeho nezáujem návrat maloletej do krajiny obvyklého pobytu. Nie je namieste ani výčitka súdu prvej inštancie, že zvýšenú pozornosť venoval otec detí zlegalizovaniu jeho osobnej starostlivosti o maloletého F., keď na riadny výkon osobnej starostlivosti (v zmysle preukazovať sa pred úradmi pri vybavovaní záležitostí týkajúcich sa maloletého) potreboval otec súdne rozhodnutie o zmene výchovného prostredia, ktoré podľa rozhodnutia Obvodného soudu pro Prahu 2 sp. zn. 16Nc/42/2016 z 27.02.2017 vo vzťahu k maloletému F. svedčalo v prospech matky, ktorá opustila E. republiku bez maloletého F. a bez toho, aby usporiadala právne vzťahy rodičov k maloletému F.. Kópie rozhodnutí českého súdu založené v súdnom spise preukazujú, že otec musel vyvinúť značné úsilie, aby zverenie maloletého F. do svojej osobnej starostlivosti dosiahol a to nie pre nesúhlas matky alebo závadné prostredie na strane otca, ale dĺžku súdnych konaní zahájených za týmto účelom.

13. Správne sú zistenia a názory súdu prvej inštancie, že obvyklým pobytom maloletej A. pred jej premiestnením na územie W. republiky bola E. republika a že otec maloletej skutočne opatrovnícke právo svedčiace mu podľa práva platného na území E. republiky aj skutočne vykonával. Tieto skutkové zistenia

súdu prvej inštancie účastníci konania nerozporujú, odvolací súd ich považuje za správne a v tejto časti v plnom rozsahu odkazuje na odôvodnenie súdu prvej inštancie. Premiestnenie maloletej A. matkou na územie W. republiky dňa 9. februára 2020 je potrebné jednoznačne kvalifikovať ako medzinárodný únos maloletého z dôvodu, že matka súhlas otca s premiestnením dieťaťa na územie W. republiky nepreukázala.

13.1 Matka tvrdí a súd prvej inštancie jej argumentáciu prijal, že opätovné premiestnenie maloletej do iného prostredia nie je v jej záujme vzhľadom na to, že sa adaptovala na prostredie, v ktorom od februára 2020 žije a v prípade nariadenia návratu do krajiny obvyklého pobytu do E. republiky by mohla byť maloletá vystavená hrozbe opätovnej destabilizácie jej výchovného prostredia. Súd prvej inštancie opomenul vyhodnotiť následky konania matky, ktorá v minulosti premiestnila obe maloleté len z dôvodu nadviazania partnerského vzťahu s iným mužom do iného mesta na území E. republiky a po ukončení vzťahu sa znovu navrátila do V. a o rok na to len na základe vlastného rozhodnutia opätovne sledujúc vlastný záujem žiť v spoločnej domácnosti s novým partnerom zmenila prostredie, v ktorom maloletá vyrastala a to aj za cenu, že sa odlúči od syna F., ktorý už vzhľadom na svoj vek vyjadril jednoznačný názor nestáť sa. Odvolací súd lustráciou v Registri obyvateľov zisťoval, či partner matky sa stal jej manželom. Zo správy REGOB zo dňa 24.03.2022 bolo zistené, že matka maloletej nezmenila priezvisko a v Registri obyvateľov nemá záznam o tom, že by sa muž nazývaný maloletou A. druhým otcom stal jej manželom. Súd prvej inštancie neskúmal stálosť tohto partnerského vzťahu matky, nezisťoval, s kým žije maloletá v jednej domácnosti, hoci tieto skutočnosti môžu výrazne ovplyvniť názor na najlepší záujem maloletej, ktorý musí byť sledovaný aj v tzv. návratovom konaní.

14. Dohovor o právach dieťaťa (uverejnený v Zbierke zákonov SR pod č. 104/1991 Zb.) v článku 3 ods. 1 ustanovuje, že záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

15. Najlepší záujem dieťaťa sa musí sledovať v každom konaní, ktoré sa ho týka aj podľa článku 5 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine, ktorý iba príkladmo uvádza kritériá, ktoré sa zohľadňujú pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa. Pojem „najlepší záujem dieťaťa“ nie je definovaný v žiadnom zákone a to z dôvodu, že interpretácia tohto pojmu je jedinečná v každom konkrétnom prípade a treba ju prispôbiť konkrétnej situácii dotknutého dieťaťa. Súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu neskúmal záujem maloletej A. v tomto konaní komplexne, keď sa vôbec nevenoval otázke zdôrazňovanej aj navrhovateľom, že dieťa nemá byť oddelené od rodičov a má právo na zachovanie pokrvných rodinných vzťahov, ktoré sú najvýznamnejšie a sprievádzajú dieťa po celý jeho život.

16. Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že súd viazaný Haagskym dohovorom o únosoch a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (uverejnený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 209/1992 Zb.) je povinný pri výklade príslušných ustanovení medzinárodných zmlúv postupovať tak, aby sa nedostali do vzájomnej kolízie. Vo výsledku musí byť na jednej strane rešpektovaný účel Haagskeho dohovoru o únosoch a na druhej strane požiadavky, ktoré na rozhodovanie súdov kladie Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a príslušná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 736/2017 zo 7. augusta 2018, nález sp. zn. II. ÚS 223/2017 zo 14. februára 2018) a upozorňuje, že Haagsky dohovor o únosoch vychádza z vyvrátiteľnej domnienky, že návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu je pri neoprávnenom premiestnení dieťaťa alebo jeho neoprávnenom zadržaní v krajine únosu v najlepšom záujme dieťaťa, keďže miestom obvyklého pobytu dieťaťa je miesto, kde má dieťa rodinné, sociálne, osobnostné a kultúrne zázemie a väzby. Výnimku z uvedeného pravidla predstavujú prípady uvedené v článku 12, 13 a v článku 20 Haagskeho dohovoru o únosoch. Z povahy článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch, ktoré je koncipované ako výnimka z pravidla (nariadenie návratu dieťaťa) vyplýva, že musí byť vykladané reštriktívne. Tento záver potvrdzuje okrem iného aj výkladová správa k Haagskemu dohovoru, či prax zahraničných súdov a napokon aj judikatúra ESLP. Pri aplikácii relevantných ustanovení Haagskeho dohovoru o únosoch nesmú všeobecné súdy ignorovať ani záväzky vyplývajúce z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, predovšetkým z jeho článku 8, ktorý poskytuje obdobné garancie ako článok 19 ods. 2 Ústavy SR prikazuje štátnym orgánom zdržať sa zásahov do práva na súkromný a rodinný život, ale tiež zakladá aj pozitívny záväzok štátu zabezpečiť účinný rešpekt k nim. (porovnaj nález Ústavného súdu SR zo 7. augusta 2018 sp. zn. II. ÚS 736/2017). V uznesení zo 7. novembra 2019 sp. zn. II. ÚS 322/2019 Ústavný súd Slovenskej republiky dôvodil, že v konaní o návrate dieťaťa sú všeobecné súdy príslušné na rozhodnutie o návrate dieťaťa podľa

Haagskeho dohovoru o únosoch pri posudzovaní existencie dôvodov na nenariadenie návratu dieťaťa podľa článku 12, článku 13 alebo článku 20 Haagskeho dohovoru o únosoch vedené snahou o ochranu najlepšieho záujmu dieťaťa v spojení s princípmi práva na súkromný a rodinný život podľa článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj ústavnými právami garantovanými ústavným poriadkom konkrétneho štátu (v W. republike ide najmä o článok 19 ods. 2 Ústavy SR). Účelom Haagskeho dohovoru o únosoch nie je len ochrana práv dieťaťa a jeho okamžitý návrat do krajiny obvyklého pobytu (do pôsobnosti jeho zákonného sudcu), ale aj ochrana práv toho z rodičov, ktorému sa neoprávneným premiestnením dieťaťa porušili jeho opatrovnícke práva. Každá zmena sociálneho a kultúrneho prostredia pri návrate do inej krajiny (aj keď krajiny obvyklého pobytu dieťaťa) predstavuje určité riziko vzniku sociálnych a kultúrnych záťaží pre dieťa, avšak toto riziko je nevyhnutným a prirodzeným dôsledkom napätej situácie medzi rodičmi súvisiacej s neoprávneným premiestnením dieťaťa z vôle len jedného rodiča. S poukazom na svoje skoršie rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 282/2017, II. ÚS 445/2018 opätovne pripomenul, že formulácia článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch pripúšťa nenariadiť návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu len v prípade existencie vážneho nebezpečenstva (nie všeobecného, potencionálneho alebo prirodzene vyplývajúceho zo vzniknutej situácie v rodine), fyzickej alebo duševnej ujmy (relevantnej intenzity) alebo privedenia dieťaťa do neznesiteľnej situácie (ide o situáciu, ktorá má reálny potenciál ohroziť mravný vývoj dieťaťa alebo ktorá vystavuje dieťa reálnemu strádaniu po stránke nedostatku pre život nevyhnutných predpokladov - strava, ošatenie, bývanie, vzdelanie a pod.). Ústavný súd osobitne zdôraznil, že eliminujúce dôvody návratu maloletého dieťaťa do štátu, na ktorého území malo svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch musia byť vnútroštátnymi súdmi zistené a objasnené natoľko dostatočne, aby hrozba vážneho nebezpečenstva fyzickej alebo duševnej ujmy, prípadne neznesiteľná situácia z prikázaného návratu boli s čo najvyššou mierou pravdepodobnosti vylúčené. Existencia vážneho nebezpečenstva podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch pritom nezahŕňa všetky nepríjemnosti spojené s nariadením návratu ale len tie, ktoré nemožno požadovať od dieťaťa, aby ich rozumne vznieslo (podľa rozsudku ESLP vo veci P.E a R.F. proti Portugalsku z 05.02.2015, ako aj rozsudok ESLP vo veci K. J. proti Poľsku z 01.03.2016). Výnimky na nariadenie návratu podľa Haagskeho dohovoru o únosoch musia byť uplatňované striktné (reštriktívne). Ujma, na ktorú poukazuje článok 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch nemôže vzniknúť len z odlúčenia dieťaťa od rodiča, ktorý dieťa uniesol alebo ho neoprávnené zadržáva. Odlúčenie nech je pre dieťa akokoľvek zložité, automaticky nespĺňa test existencie vážneho nebezpečenstva (rozsudok ESLP vo veci G. N. proti Poľsku z 19.07.2016).

17. Odvolateľ dôvodne vyčíta súdu prvej inštancie, že pre aplikáciu článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch neboli preskúmané všetky relevantné skutočnosti v dostatočnej miere a matkou maloletej ponúkané dôkazy a vysvetlenia neodôvodňujú záver, že sa maloletá s prostredím, v ktorom sa po neoprávnenom premiestnení na územie Slovenskej republiky nachádza zžila natoľko, že je dôvodné návrhu otca na nariadenie návratu maloletej nevyhovieť. Z návštevy predškolského zariadenia školy a záujmových krúžkov a s tým súvisiacich väzieb maloletej na rovesníkov v kontexte aj s jej výpoveďou pred súdom prvej inštancie nie je možné vyvodiť, že strata týchto väzieb by ju tak vážne a neznesiteľne zasiahla, že nie je možné od dieťaťa požadovať, aby túto situáciu zniesla. Maloletá pred súdom vypovedala, že keď žila v V. v komplexnej rodine, veľmi sa jej tam páčilo, aj tam mala kamarátky, na ktoré si aj po uplynutí dlhšieho času spomína. Schopnosť adaptácie maloletej na zmenu prostredia bolo potrebné skúmať aj vzhľadom na minulé úkony matky majúce za následok zmenu životného aj školského prostredia maloletých detí, či táto zmena vzhľadom na blízkosť aspoň jedného rodiča sa dotkla nejakým spôsobom psychickej sféry maloletých detí a či maloletá A. vzhľadom na svoj vek, ktorá sa nepriechila presťahovaniu s matkou na W. sa dokáže vyrovnáť s týmito zmenami bez ohrozenia vzniku vážnej ujmy.

17.1 Q. premiestnila maloletú A. do prostredia, v ktorom sa okrem nej nenachádza žiadne jej príbuzenstvo. Uniesla ju do úplne cudzieho prostredia, avšak maloletá pred súdom výhrady k vzniknutej situácii nevzniesla, čo napovedá o vysokej adaptabilite dieťaťa.

18. Dôvodom pre nenariadenie návratu maloletej nemôže byť obsah jej vyjadrenia pred súdom prvej inštancie, že by sa nechcela vrátiť do E., lebo tam by už nemala takých kamarátov ako má tu. Súd prvej inštancie nie je odborníkom, ktorý by vedel u tak maloletého dieťaťa posúdiť jeho rozumovú vyspelosť, ktorá sa mala podľa názoru odvolacieho súdu zisťovať spoločne s názorom dieťaťa presvedčivejším spôsobom, napríklad prostredníctvom psychologického vyšetrenia alebo minimálne výsluchom psychológa, s ktorým spolupracuje každý úrad práce, sociálnych vecí a rodiny zastupujúci

záujmy maloletých v súdnom konaní. Odvolací súd si vypočul zvukový záznam z pojednávania zo dňa 12.11.2021. B. maloletej A. nie je zachytená v celom rozsahu, preto odvolací súd nedokáže posúdiť, či bola do zápisnice o pojednávaní zaznamenaná v súlade s jej obsahom.

19. Podľa článku 13 Haagskeho dohovoru o únosoch môže justičný alebo správny orgán odmietnuť nariadiť návrat dieťaťa aj vtedy, ak zistí, že dieťa nesúhlasí s návratom a ak dosiahlo vek a stupeň vyspelosti, v ktorom je vhodné zohľadniť jeho názory.

20. Otec opodstatnene namieta, že dieťa vo veku maloletej A. v čase jej výsluchu pred súdom prvej inštancie zrejme nevie domyslieť dôsledky odlúčenia od svojho otca a brata do ďalekej budúcnosti. Je možné súhlasiť s navrhovateľom aj v názore, že dieťa vypovedalo spôsobom a obsahom tak z dôvodu, že žije v súčasnosti výlučne s matkou a styk s otcom bol výrazne obmedzený a maloletá do prostredia, v ktorom otec v súčasnosti žije, pre nesúhlas matky s takýmto spôsobom styku otca a maloletej A. sa nevrátila. V priebehu odvolacieho konania Okresný súd Žilina uznesením sp. zn. 21P/256/2021 zo dňa 14. januára 2022 upravil styk otca s maloletou jedenkrát mesačne v rozsahu 3 dní s tým, že styk s maloletou nie je obmedzený na územie W. republiky. Ak otec bude realizovať styk s maloletou a čo i len na krátky čas vezme maloletú do prostredia, v ktorom pred premiestnením na W. žila, možno si maloletá spomenie aj na český jazyk a sociálne väzby naviazané pred jej premiestnením na W., čo môže výrazne ovplyvniť jej vyjadrenie k otázke navrátenia do krajiny obvyklého pobytu v E. republike. Je potrebné zdôrazniť, že maloletému pred výsluchom k tak dôležitej otázke ako je návrat do krajiny obvyklého pobytu je potrebné vysvetliť, že súdy nerozhodujú o jeho návrate do starostlivosti druhého rodiča, iba o návrate do štátu pôvodného obvyklého pobytu (či v sprievode matky alebo bez nej záleží len od matky dieťaťa). Na nenariadenie návratu maloletého dieťaťa nestačí obyčajné preferovanie pobytu v štáte únosu dieťaťom; možnosť nenariadiť návrat má súd len vtedy, ak sa preukáže, že dieťa má relevantné dôvody na svoje námietky a jeho názor nie je ovplyvnený treťou osobou alebo únoscom (porovnaj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 304/2018 z 5. septembra 2018 a v ňom citovanú judikatúru medzinárodných súdnych orgánov).

21. Nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie spočíva v príliš extenzívnom výklade článku 13 Haagskeho dohovoru o únosoch vo vzťahu k dôvodom nenariadenia návratu maloletého dieťaťa a príliš zužujúceho výkladu cieľov Haagskeho dohovoru o únosoch a v neskúmaní výluky pre odmietnutie návratu dieťaťa podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru o únosoch podľa článku 11 ods. 4 nariadenia Brusel IIa, podľa ktorého súd nemôže odmietnuť návrat dieťaťa podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980, ak sa preukáže, že sa vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate.

22. Podľa § 391 ods. 3 C. s. p. odvolací súd pre účely ďalšieho konania súdom prvej inštancie uvádza, že vzhľadom na doteraz zistený skutkový stav a námietky účastníkov konania je potrebné zamerať dokazovanie len na prípadnú existenciu dôvodov pre nenariadenie návratu podľa článku 13 Haagskeho dohovoru o únosoch. Súdom ustanovený opatrovník by sa mal zamerať na zisťovanie okolností tvrdeného zžitia sa maloletej s novým prostredím v širšom rozsahu, aby mohol podať súdu komplexnú správu o tom, ako maloletá žije v novom prostredí, s kým sa stretáva, ako vníma súčasnú situáciu, z akého dôvodu vyslovila maloletá A. preferenciu žitia na území W. republiky. Zo spisu vyplýva, že súdom ustanovený opatrovník mal snahu vykonať pohovor s maloletou, ktorá sa pred ním odmietla k veci vyjadriť. Okresný súd nezisťoval dôvody zmeny postoja maloletej, či k výpovedi s určitým obsahom nebola maloletá navedená matkou. Rozumovú vyspelosť maloletej je potrebné ustáliť za pomoci odborníkov a dieťa opätovne vypočuť po tom, ako mu bude vysvetlené, čo znamená nariadenie návratu dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu. Súd prvej inštancie zistí, či styk podľa rozhodnutia Okresného súdu Žilina s maloletou prebieha a či realizuje matka styk s maloletým F. podľa rozhodnutia Obvodného súdu pro Prahu 2 pod sp. zn. 16P/20/2017, 16 P a Nc 100/2021, akým spôsobom a na akom mieste sa styk rodičov s deťmi navzájom realizuje, aký vplyv to má na vzťah medzi súrodencami (pozitívny, negatívny, nezmenený). Pre vyhodnotenie najlepšieho záujmu maloletej v tomto konaní sa nevyhne súd prvej inštancie otázka, s kým rodičia maloletej žijú v jednej domácnosti, ako si rodičia predstavujú život, ak by súd návrhu na nariadenie návratu vyhovel, či matka uvažuje o návrate do krajiny obvyklého pobytu maloletej spolu s ňou, či otec takéto rozhodnutie zo strany matky očakáva alebo má záujem vykonávať osobnú starostlivosť o maloletú aj bez matky, pretože len tak môže posúdiť, či je v záujme maloletej, aby sa navrátila do krajiny obvyklého pobytu alebo zostala žiť na území W. republiky. V novom rozhodnutí

musí súd zvážiť všetky zistené skutočnosti a pre prípad kladného rozhodnutia o návrhu musí jeho výrok zodpovedať ustanoveniu § 130 ods. 1 C. m. p.

23. Podľa § 396 ods. 3 C. s. p., ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

24. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.)

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 C.m.p.).

Proti právoplatnému rozhodnutiu súdu v konaní podľa tohto zákona je prípustné dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len "generálny prokurátor"), ak to vyžaduje verejný záujem alebo ochrana práv a ak nápravu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (§ 78 ods. 1 C.m.p.). Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné, ak potreba zrušiť alebo zmeniť právoplatné rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty (§ 78 ods. 2 C.m.p.).

Generálny prokurátor podá dovolanie iba na základe podnetu účastníka alebo osoby dotknutej právoplatným rozhodnutím súdu. Generálny prokurátor nie je viazaný rozsahom podnetu v prípadoch, v ktorých ani dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania (§ 80 ods. 1 C.m.p.). Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj bez podnetu vo veciach, v ktorých môže prokurátor do konania vstúpiť, a to aj vtedy, ak prokurátor do konania nevstúpil (§ 80 ods. 2 C.m.p.).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 C.m.p.), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- € (§ 382 ods. 1 C.m.p.), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 C.m.p.) alebo odňať maloletému tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnené premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 C.m.p.) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 C.m.p.).